

Etusivu>Oikeudenkäyntimenettely>Siviilioikeudelliset menettely>Asiakirjojen tiedoksianto – oikeudellisten asiakirjojen virallinen toimittaminen

Asiakirjojen tiedoksianto – oikeudellisten asiakirjojen virallinen toimittaminen

Belgia

1 Mitä tiedoksianto käytännössä tarkoittaa? Miksi asiakirjojen tiedoksiantoa varten on erityisiä sääntöjä?

Kun asia saatetaan tuomioistuimen käsittelyyn, tiedonvälitys on hyvin tärkeää. On ensiarvoisen tärkeää, että osapuolet ja tuomari ovat tietoisia kantajan vaatimuksista, vastaajan perusteluista, menettelyn etenemisestä ja tuomarin päätöksestä. Jos jokin osapuoli ei hyväksy tuomiota ja vie asian ylempään oikeusasteeseen, hänen on ilmoitettava tästä muille osapuolille. Tiedonvälitys tapahtuu siten, että asiakirjat (esimerkiksi haasteet, kanteet, asianosaisten vaatimukset, tuomiot ja muutoksenhakemukset) toimitetaan vastaanottajalle joko henkilökohtaisesti tai postitse. Tässä tekstissä ei käsitellä itse asiakirjoja vaan sitä tapaa, jolla nämä asiakirjat tuodaan osapuolten ja tarvittaessa tuomioistuimen tietoon. Asiaa koskevat säännöt on esitetty oikeudenkäyntilain 32–47 §:ssä.

Belgiassa erotetaan toisistaan postitiedoksianto (*notification, kennisgeving*) ja haastemiestiedoksianto (*signification, betekening*).

Haastemiestiedoksiannolla tarkoitetaan, että asiakirja toimitetaan toiselle henkilölle ministeriön virkamiehen välityksellä. Belgiassa tätä virkamiestä kutsutaan haastemieheksi (*huissier de justice, gerechtsdeurwaarder*). Haastemiestiedoksiannossa haastemies toimittaa tiedoksiantoasiakirjallaan vastaanottajalle tiedoksi annettavasta asiakirjasta oikeaksi todistetun jäljennöksen.

Haastemies voi toimittaa monenlaisia tiedoksi annettavia asiakirjoja (näistä käytetään jäljempänä nimitystä ”haastemiestiedoksianto” tai ”tiedoksiantoasiakirja”). Yleisimpiä haastemiehen välityksellä tiedoksi annettavia asiakirjoja ovat seuraavat:

- haaste saapua oikeuden kuultavaksi;
- tuomion tiedoksiantoasiakirja (johon on voitu liittää maksumääräys);
- maksumääräysasiakirja;
- tilojen tyhjentämismääräys;
- ulosottomääräys (esimerkiksi irtaimiston tai huoneiston)
- irtisanomisilmoitus;

jne.

Erotuksena haastemiestiedoksiannosta postitiedoksiannolla (*notification*) tarkoitetaan alkuperäisen menettelyasiakirjan tai sen jäljennöksen lähettämistä postitse kirjeellä (eli ilman, että ministeriön virkamies toimii välittäjänä).

Tiedoksiantopäivämäärä on tärkeä.

Haasteiden osalta on noudatettava tiettyjä määräaikoja haasteen tiedoksiantamisen ja asian käsittelyn aloittavan oikeudenistunnon välillä.

Tuomion tiedoksiannon yhteydessä mahdollisen vastustuksen esittämiselle ja muutoksenhakumenettelyn aloittamiselle asetettu määräaika alkaa kulua kyseisestä päivästä lukien.

Tavallisesti käytetään haastemiestiedoksiantoa. Postitiedoksiantoa käytetään tietyissä erityistapauksissa, jotka on määritelty laissa.

Tiedoksiantoasiakirjassa on mitätöinnin uhalla oltava asiakirjan toimittaneen haastemiehen allekirjoitus ja seuraavat oikeudenkäyntilain (*Code judiciaire, Gerechtelijk wetboek*) 43 §:ssä tarkoitetut tiedot:

1. haastemiestiedoksiannon päivä, kuukausi, vuosi ja paikka;
2. tiedoksiannon kohteena olevan kanteen nostaneen henkilön suku- ja etunimet, ammatti, kotiosoite ja tarvittaessa asema ja kaupparekisteri- tai käsityöläisrekisterimerkintä;
3. tiedoksiannon vastaanottajan suku- ja etunimet, kotiosoite tai, mikäli kotiosoite ei ole tiedossa, asuinpaikka ja tarvittaessa asema;
4. sen henkilön suku- ja etunimet ja tarvittaessa asema, jolle asiakirjajäljennös on luovutettu tai 38 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa jäljennöksen säilytyspaikka tai 40 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa postiin jätetyn tiedoksiantoasiakirjan säilytyspaikka;
5. haastemiehen suku- ja etunimet ja hänen toimistonsa osoite;
6. toimenpiteen kustannuserittely.

Henkilö, jolle jäljennös luovutetaan, tekee vahvistusmerkinnän alkuperäiseen asiakirjaan. Jos hän kieltäytyy allekirjoittamasta, haastemies tekee kieltäytymisestä merkinnän tiedoksiantoasiakirjaan.

Oikeudenkäyntilain 47 §:n mukaan haastemies ei voi suorittaa tiedoksiantoa seuraavissa paikoissa ja seuraavina aikoina:

1. yleisöltä suljetuissa paikoissa ennen aamukuutta ja iltayhdeksän jälkeen;
2. lauantaina, sunnuntaina tai virallisena vapaapäivänä (tätä rajoitusta ei sovelleta rikosoikeudellisiin haastemiestiedoksiantoihin: ks. korkein oikeus, 27.3.1984, R.W. 1984–1985, 1093; Antwerpen, 2.10.1975, R.W. 1976–1977, 1834), paitsi jos kyseessä on kiireellinen tapaus ja tiedoksiantoon on rauhantuomarin antama lupa, kun haaste liittyy hänen käsittelyynsä tulevaan asiaan tai asiakirjan hyväksyneen tuomarin lupa, kun toimenpide edellyttää ennakkohyväksyntää, ja kaikissa muissa tapauksissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin lupa.

Haastemiestiedoksiannossa tiedoksiannon vastaanottaja saa asiakirjasta jäljennöksen, ja haastemies säilyttää asiakirjan alkuperäiskappaletta niin kauan kuin asiakirja-aineistoa käsitellään hänen toimistossaan. Ainoastaan silloin, kun on kyse haasteesta, haastemies ei pidä itsellään alkuperäistä asiakirjaa vaan toimittaa sen tuomioistuimeen tapauksen käsittelylistaan kirjaamista varten.

Tiedoksiantoasiakirjan jäljennöksessä on mitättömyyden uhalla oltava kaikki alkuperäiskappaleen tiedot ja oltava haastemiehen allekirjoitus (oikeudenkäyntilain 43 §).

2 Mitkä asiakirjat on annettava todisteellisesti tiedoksi?

Laissa määritellään, mitkä asiakirjat on toimitettava haastemiestiedoksiannona tai postitiedoksiannona. Erilaisia asiakirjoja on kuitenkin liian paljon, jotta niitä voitaisiin luetella tässä tyhjentävästi. Tällaisia ovat muiden muassa haasteet, kanteet, tuomiot, muutoksenhakemukset ja valituskirjelmät.

3 Kuka huolehtii asiakirjan tiedoksiannosta?

Haastemiestiedoksianto tapahtuu haastemiehen toimittamalla tiedoksiantoasiakirjalla.

Tuomioistuimen kirjaaja (ja joissain harvoissa tapauksissa yleinen syyttäjä) toimittaa tiedoksiannon tuomioistuimen kirjelmällä (erityisellä kirjatulla kirjeellä, johon liittyy saantitodistus) taikka tavallisena postilähetysten tai kirjattuna lähetystenä. Tuomioistuimen kirjelmia koskevat säännöt on esitetty oikeudenkäyntilain 46 §:ssä.

4 Osoitetiedustelut

4.1 Jos tiedoksiannettavien asiakirjojen vastaanottaja ei enää asu lähettävän viranomaisen tiedossa olevassa osoitteessa, pyrkikö vastaanottava viranomainen oma-aloitteisesti selvittämään vastaanottajan olinpaikan oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 13 päivänä marraskuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1393/2007 (tiedoksiantoasetus) mukaisesti?

Kyllä.
Oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 13. marraskuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1393/2007 2 artiklan 2 kohdan nojalla nimettyjä vastaanottavia viranomaisia ovat Belgiassa alueellisesti toimivaltaiset haastemiehet.

Haastemiehille on annettu 16. toukokuuta 1986 annetun kuninkaallisen asetuksen 1 §:ssä lupa käyttää luonnollisista henkilöistä pidettävää kansallista rekisteriä, ja tämän nojalla haastemiehillä on pääsy luonnollisista henkilöistä pidettävän kansallisen rekisterin järjestämisestä 8. elokuuta 1983 annetun lain 3 §:n 1 momentin 1–9 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin toimivaltaansa kuuluvien tehtävien suorittamiseksi. Näistä tiedoista ilmenee ennen kaikkea kunkin luonnollisen henkilön pääasiallinen osoite väestörekisterissä (kotiosoitte).

4.2 Onko toisen jäsenvaltion oikeusviranomaisilla tai oikeudenkäyntimenettelyn asianosaisilla mahdollisuus tutustua maanne rekistereihin tai palveluihin henkilön nykyisen osoitteen selvittämiseksi? Jos on, millaisia rekistereitä tai palveluja on olemassa ja mikä on noudatettava menettely? Minkä suuruinen maksu tästä veloitetaan?

Ei.
Lähtökohtaisesti ainoastaan luonnollisista henkilöistä pidettävän kansallisen rekisterin järjestämisestä 8. elokuuta 1983 annetun lain 5 §:ssä tarkoitettujen belgialaiset henkilöt, julkiset viranomaiset, julkiset elimet ja ammattiyhdistykset voivat saada luvan käyttää luonnollisista henkilöistä pidettävässä kansallisessa rekisterissä olevia tietoja.

Asianomaiset luvat myöntää luonnollisista henkilöistä pidettävän kansallisen rekisterin järjestämisestä 8. elokuuta 1983 annetun lain 15 §:n nojalla Belgian tietosuojaviranomaisen (Commission de la protection de la vie privée) yhteyteen perustettu kansallisen rekisterin alakohtainen komitea.

4.3 Miten jäsenvaltioiden viranomaiset toimivat, kun ne vastaanottavat jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvassa todisteiden vastaanottamisessa 28 päivänä toukokuuta 2001 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1206/2001 mukaisesti lähetetyn pyynnön, jonka tarkoituksena on henkilön nykyisen osoitteen selvittäminen?

Jäsenvaltion viranomaiset eivät voi noudattaa tällaista pyyntöä, paitsi jos osoitteen hakemista on pidettävä selvittämistoimena, jonka tarkoituksena on saada todisteaineistoa, jota on määrä käyttää siviili- tai kauppaoikeudellisia asioita koskevassa jo aloitetussa tai suunnitellussa oikeudenkäyntimenettelyssä.

"Todisteiden" käsitettä ei määritellä jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvassa todisteiden vastaanottamisessa annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1206/2001. Käsitteeseen kuuluvat muun muassa todistajien, osapuolten ja asiantuntijoiden kuulemiset, esitettävät asiakirjat, tarkistukset, tosiasioiden selvittäminen ja perheasioiden tai lapsen hyvinvoinnin ammattilaisten kuulemiset.

Edellä mainitussa asetuksessa (EY) N:o 1206/2001 todisteiden saamiseksi esitettävää pyyntöä ei asetuksen 1 artiklan 2 kohdan nojalla "voida esittää sellaisten todisteiden saamiseksi, joita ei ole tarkoitettu käytettäväksi aloitetussa tai aiotussa oikeudenkäynnissä".

Sen henkilön osoitetta, jolle oikeudenkäynti- tai muu asiakirja on annettava tiedoksi tai toimitettava haastemiestiedoksiannona, ei siis lähtökohtaisesti voida pitää edellä mainitun asetuksen (EY) N:o 1206/2001 1 artiklassa tarkoitettuna todisteena.

Sitä paitsi edellä mainitun asetuksen (EY) N:o 1206/2001 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa todetaan nimenomaisesti, että pyynnön on sisällettävä "asianosaisten [...] nimet ja osoitteet".

5 Miten asiakirja yleensä annetaan tiedoksi? Onko käytettävissä vaihtoehtoisia menetelmiä (muuta kuin jäljempänä kohdassa 6 tarkoitettu sijaistiedoksianto)?

a) Haastemiestiedoksianto

Haastemiestiedoksiannon toteuttamistavoista säädetään oikeudenkäyntilain 32–47 §:ssä. Samoja haastemiestiedoksiannon sääntöjä sovelletaan sekä siviilietä rikosasioissa.

- Vastaanottajalle henkilökohtaisesti esitettävä haastemiestiedoksianto (oikeudenkäyntilain 33–34 §)

Kun haastemies ottaa tehtäväkseen asiakirjan tiedoksiannattamisen, hän pyrkii ensi sijassa luovuttamaan asiakirjan jäljennöksen vastaanottajalle itselleen.

Tästä käytetään nimitystä henkilökohtainen tiedoksianto.

Henkilökohtainen tiedoksianto voidaan toimittaa vastaanottajalle missä tahansa paikassa, josta haastemies tavoittaa asianomaisen henkilön. Tiedoksiannattamista ei välttämättä tarvitse suorittaa vastaanottajan asuinpaikassa, vaan se voidaan lain mukaan suorittaa esimerkiksi työpaikalla, julkisella paikalla tai esimerkiksi haastemiehen toimistossa.

Ehtona on, että tiedoksiannattopaikan on sijaittava alueella, jolla asianomainen haastemies on toimivaltainen.

Jos haastemiehellä ei ole tietoa vastaanottajan olinpaikasta, hän menee käytännössä suoraan vastaanottajan kotiosoitteeseen siinä toivossa, että henkilö olisi tavoitettavissa sieltä.

Jos haastemies tapaa tiedoksiannon vastaanottajan henkilökohtaisesti (missä tahansa paikassa) ja jos tämä kieltäytyy vastaanottamasta asiakirjan jäljennöstä, haastemies tekee kieltäytymisestä merkinnän alkuperäiskappaleeseen (ja jäljennös liitetään alkuperäiskappaleeseen), ja tiedoksianto katsotaan henkilökohtaisesti toimitetuksi.

Kun haastemiestiedoksianto toimitetaan oikeushenkilölle, tiedoksianto katsotaan henkilökohtaisesti toimitetuksi, jos asiakirjan jäljennös luovutetaan elimelle tai asiamiehelle, jolla on lain, kyseisen oikeushenkilön perussäännön taikka laillisen valtuutuksen nojalla valtuudet edustaa asianomaista oikeushenkilöä oikeudessa; kyseessä voi olla myös vain yksi tällaisista valtuutetuista edustajista. Näin ollen esimerkiksi yksityisen osakeyhtiön tapauksessa haastemiestiedoksianto voidaan laillisesti toimittaa yhtiön johtajalle joko yhtiön päätoimipaikassa tai muualla.

- Haastemiestiedoksianto kotiosoitteeseen/päätoimipaikkaan (oikeudenkäyntilain 35 §)

Jos haastemiestiedoksianto ei voida toimittaa henkilökohtaisesti, se toimitetaan vastaanottajan kotipaikkaan. "Kotipaikalla" tarkoitetaan tässä yhteydessä paikkaa, joka on merkitty väestörekisteriin vastaanottajan pääasialliseksi kotipaikaksi, toisin sanoen vastaanottajan kotiosoitteetta.

Jos vastaanottajalla ei ole virallista kotiosoitteetta, haastemiestiedoksianto voidaan toimittaa hänen asuinpaikassaan. "Asuinpaikalla" tarkoitetaan mitä tahansa muuta paikkaa, kuten rakennusta, jossa henkilö pitää toimistoa tai jossa hän harjoittaa liike- tai teollisuustoimintaa. Poliisin on asiasta ilmoituksen saatuaan kerrottava tiedoksiannon toimittavalle haastemiehelle tieto sellaisen osapuolen asuinpaikasta, jolla ei ole virallista kotiosoitteetta.

Jos oikeushenkilöä koskevaa haastemiestiedoksianto ei voida toimittaa kenellekään henkilökohtaisesti, tiedoksianto toimitetaan asianomaisen oikeushenkilön päätoimipaikkaan tai hallintopaikkaan.

Kun haastemiestiedoksianto toimitetaan kotiosoitteessa, asiakirjan jäljennös luovutetaan vastaanottajan sukulaiselle, puolisolle, asiamiehelle tai työntekijälle. Jäljennöstä ei voida luovuttaa alle 16-vuotiaalle lapselle. Haastemies merkitsee alkuperäiseen asiakirjaan ja sen jäljennökseen sen henkilön aseman, jolle hän on luovuttanut jäljennöksen (esimerkiksi perheuhde vastaanottajaan).

- Haastemiestiedoksianto erillisellä lausekkeella (oikeudenkäyntilain 38 §:n 1 momentti)

Mikäli haastemies ei pysty toimittamaan tiedoksianto jollakin niistä tiedoksiantotavoista, joista laissa on säädetty (oikeudenkäyntilain 33–35 §), haastemiestiedoksianto suoritetaan oikeudenkäyntilain 38 §:n 1 momentin mukaisesti, eli tiedoksiantoasiakirja jätetään vastaanottajan kotiosoitteeseen tai, jos kotiosoitetta ei ole, vastaanottajan asuinpaikkaan (haastetiedoksianto erillisellä lausekkeella).

Asiakirjan jäljennös jätetään paikan päällä olevaan postilaatikkoon suljetussa kirjekuoressa (johon on merkitty haastemiehen toimisto, vastaanottajan suku- ja etunimet ja haastemiestiedoksiannon paikka ja jossa on teksti ”Pro Justitia - A remettre d’urgence” (”oikeuden puolesta – toimitettava kiireellisesti”).

Mikäli postilaatikkoa ei ole, haastemies voi toimittaa (kirjeessä olevan) jäljennöksen millä tavalla tahansa (esimerkiksi liu’uttamalla sen oven alitse, sijoittamalla sen porttiin tai pensasaitaan tai kiinnittämällä sen teipillä oveen).

Haastemies merkitsee alkuperäiseen tiedoksiantoasiakirjaan ja sen tiedoksi annettuun jäljennökseen toimittamispäivän, -ajan ja -paikan.

Viimeistään ensimmäisenä työpäivänä tiedoksiantoasiakirjan toimittamisen jälkeen haastemies lähettää vastaanottajan kotiosoitteeseen tai, jos kotiosoitetta ei ole, asuinpaikkaan kirjeen, joka on varustettu hänen allekirjoituksellaan. Kirjeessä mainitaan asiakirjan toimituspäivämäärä ja kellonaika ja ilmoitetaan, että vastaanottaja tai kirjallisen valtakirjan haltija voi noutaa tiedoksiantoasiakirjan oikeaksi todistetun jäljennöksen haastemiehen toimistosta viimeistään kolmen kuukauden kuluessa haastetiedoksiannosta.

Mikäli vastaanottaja on pyytänyt kotiosoitteensa vaihtamista (osoitteenmuutospyyntö), 3 momentissa tarkoitettu kirjattu kirje lähetetään paikkaan, joka on merkitty väestörekisteriin vastaanottajan kotiosoitteeksi, ja osoitteen, johon vastaanottaja on ilmoittanut haluavansa muuttaa.

Mikäli vastaanottajan osalta on esitetty (kotiosoitteen) poistamista rekisteristä viran puolesta ja mikäli haastemies ei voi tosiseikkojen perusteella päätellä, asuuko vastaanottaja yhä tosiasiallisesti kotiosoitteessaan, haastemiestiedoksianto voidaan toimittaa oikeudenkäyntilain 38 §:n 2 momentin mukaisesti (ks. alla).

Kun esitetään tiedon poistamista rekisteristä viran puolesta, oikeudenkäyntilain 38 §:n 2 momentin mukaisesti yleiselle syyttäjälle esitettävä haastemiestiedoksianto voidaan hyväksyä yksinomaan siinä tapauksessa, että haastemies pystyy tosiseikkojen perusteella vahvistamaan, että vastaanottaja ei enää tosiasiallisesti asu kotiosoitteessaan (esimerkiksi kun haastemies on saanut tietää, että kyseisessä osoitteessa asunut vastaanottaja on häädetty), tai siinä tapauksessa, että haastemiestiedoksiannon toteuttaminen on käytännössä mahdotonta.

Kuten edellä on todettu, tiedoksianto voidaan toteuttaa kirjeellä, kirjatulla kirjeellä tai tuomioistuimen kirjelmällä. Tulevaisuudessa myös sähköinen tiedoksianto voi olla mahdollinen.

- Haastemiestiedoksiannon toteuttaminen on käytännössä mahdotonta (oikeudenkäyntilain 38 §:n 2 momentti)

Jos paikan päällä havaituista tosiseikoista ilmenee, että haastemiestiedoksianto ei ole käytännössä mahdollista toteuttaa jättämällä tiedoksiantoasiakirjan jäljennös vastaanottajan kotiosoitteeseen (asunto on esimerkiksi tuhoutunut tulipalossa tai kotiosoitte osoittautuu joutomaaksi), tai jos kotiosoitetta ei ole, vastaanottajan asuinpaikkaan, haastemiestiedoksianto toteutetaan luovuttamalla jäljennös sen oikeudenkäyttöalueen yleiselle syyttäjälle, jossa asianomainen asiointi on ilmennyt.

Alkuperäiseen asiakirjaan ja sen jäljennökseen lisätään maininta niistä tosiseikoista, joiden perusteella on välttämätöntä esittää haastemiestiedoksianto yleiselle syyttäjälle.

Samalla tavalla menetellään silloin, kun paikka (jossa tiedoksiannon vastaanottajalla on kotiosoitte) on mitä ilmeisimmin hylätty ilman, että vastaanottaja on pyytänyt kotiosoitteensa vaihtamista (esimerkiksi häätämistapauksessa vastaanottajaosapuoli ei ole läsnä, jolloin tiedoksianto esitetään yleiselle syyttäjälle oikeudenkäyntilain 38 §:n 2 momentin mukaisesti).

Kuten edellä on todettu, oikeudenkäyntilain 38 §:n 2 momentin mukaista haastemiestiedoksianto sovelletaan lisäksi silloin, kun vastaanottajan osalta on esitetty viran puolesta rekisteristä poistamista ja kun haastemies voi tosiseikkojen perusteella todeta, että tiedoksiannon vastaanottajaosapuoli ei enää tosiasiallisesti asu asianomaisessa osoitteessa.

Haastemiestiedoksianto ei lain mukaan voida esittää yleiselle syyttäjälle, jos osapuoli, jonka nostaman kanteen johdosta tiedoksianto toimitetaan, on tiennyt vastaanottajan prosessiosoitteen tai tarvittaessa asuinpaikan.

- Haastemiestiedoksianto prosessiosoitteeseen (oikeudenkäyntilain 39 §)

Jos vastaanottaja on ilmoittanut prosessiosoitteekseen asiamiehensä osoitteen, haastemiestiedoksiannot ja tiedoksiannot voidaan toimittaa asianomaiseen prosessiosoitteeseen. Näin voidaan menetellä, mutta pakollista se ei ole. Ei siis ole mitään estettä sille, etteikö haastemiestiedoksianto voitaisi toimittaa todelliseen osoitteeseen (Belgiassa) myös siinä tapauksessa, että vastaanottaja on ilmoittanut prosessiosoitteen (korkein oikeus (ensimmäinen jaosto), 26.2.2010, J.T., 2010, nro 6397, 371; korkein oikeus (ensimmäinen jaosto), 10.5.2012, R.W., 2012–2013, 1212).

Tähän on vain yksi poikkeus: jos vastaanottaja, jonka todellinen kotiosoitte (tai päätoimipaikka) on ulkomailla, on ilmoittanut belgialaisen prosessiosoitteen, haastemiestiedoksianto on mitättömyyden uhalla toimitettava prosessiosoitteeseen (oikeudenkäyntilain 40 §, ks. myös korkein oikeus (ensimmäinen jaosto), 9.1.1997, R.W. 1997–1998, 811: ”Kun osapuoli, jonka nostaman kanteen johdosta tiedoksianto toimitetaan, tietää tiedoksiannon vastaanottajan prosessiosoitteen, tämän osapuolen on huolehdittava siitä, että tiedoksiantoasiakirja toimitetaan asianomaiseen osoitteeseen; tässä tapauksessa kyse ei ole vain mahdollisuudesta vaan yleisen oikeusjärjestyksen mukaisesta velvoitteesta.”

Jos jäljennös luovutetaan prosessiosoitteessa asiamiehelle, haastemiestiedoksianto katsotaan toimitetuksi henkilökohtaisesti. Asiakirjaa ei voida enää antaa tiedoksi prosessiosoitteeseen, jos asiamies on kuollut, jos hänen kotipaikkansa ei enää ole asianomaisessa osoitteessa tai jos hän on lakannut harjoittamasta asianomaista toimintaa.

Prosessiosoitte ilmoitetaan osapuolten välisen oikeussuhteen puitteissa (toisin sanoen osapuolten välisessä menettelyssä). Sitä voidaan siis lain mukaan soveltaa vain asianomaisten osapuolten kesken ja sen käyttö rajoittuu asianomaiseen oikeussuhteeseen. Korkein oikeus on tältä osin todennut, että ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäynnissä (esimerkiksi haasteen tai asianosaisten vaatimusten esittämiseen) ilmoitettua prosessiosoitetta voidaan käyttää vain kyseisen ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäynnissä, kyseisessä asiassa annettavan tuomion täytäntöönpanossa ja tuomiota koskevassa (vastapuolen alulle panemassa) muutoksenhaussa. Jos asianomaista prosessiosoitetta ei ilmoiteta uudelleen yleisessä oikeusasteessa (esimerkiksi muutoksenhakutuomioistuimessa), sitä ei voida soveltaa yleisessä oikeusasteessa (korkeimman oikeuden ensimmäinen jaosto, 30.5.2003, R.W. 2003–2004, 974; korkeimman oikeuden toinen jaosto, 10.5.2006, R.W. 2008–2009, 455; korkeimman oikeuden ensimmäinen jaosto, 29.5.2009, R.W. 2010–2011, 1561).

”Prosessiosoitteen” ja ”viiteosoitteen” käsitteet on syytä erottaa toisistaan. ”Viiteosoitetta” käsitellään jäljempänä.

Kielilainsäädännön (ks. kielen käytöstä oikeudenkäynneissä 15. kesäkuuta 1935 annettu laki) osalta Bruggen pakkokeinotuomari on todennut päätöksessään (pakkokeinotuomarin päätös, Brugge, 11.10.2006, T.G.R. 2010, 95) selkeästi, että ratkaisevaa ei ole se, mikä on vastaanottajan todellinen kotiosoitte, vaan se, missä haastemies on tosiasiallisesti toteuttanut tiedoksiannon (eli tässä tapauksessa prosessiosoitte). Kyseisessä oikeustapauksessa sekä kantaja että haastettu osapuoli asuivat ranskankielisellä alueella; haastettu osapuoli oli kuitenkin ilmoittanut hollanninkielisellä alueella sijaitsevan prosessiosoitteen. Bruggen pakkokeinotuomarille toimitettiin asiassa valituskirjelmä (ainoastaan hollannin kielellä). Kielilainsäädännön mukaan kirjelmä olisi siis pitänyt laatia hollanniksi. Kysymys kuului, tulisiko kirjelmään liittää ranskankielinen käännös kielen käytöstä annetun lain 38 §:n mukaisesti. Tuomari katsoi, että hollanniksi laadittuun kirjelmään ei pitänyt liittää ranskankielistä käännöstä, sillä kielen valinta perustui yksinomaan siihen, missä haastemiestiedoksianto oli toteutettu.

- Haastemiestiedoksianto silloin, kun kotiosoite ei ole tiedossa (oikeudenkäyntilain 40 §)

"Niille henkilöille, joiden osalta ei ole tiedossa Belgiassa sijaitsevaa kotiosoitetta, asuinpaikkaa taikka prosessiosoitetta, haastemies toimittaa asiakirjan jäljennöksen kirjattuna kirjeenä postissa ulkomailla sijaitsevaan kotiosoitteeseen tai asuinpaikkaan ja lentopostina, mikäli kyseinen määränpää ei sijaitse naapurimaassa – tällä ei kuitenkaan rajoiteta mahdollisten muiden Belgian ja vastaanottajan koti- taikka asuinmaan välillä sovitujen toimitustapojen käyttöä. Haastemiestiedoksianto katsotaan toimitetuksi, kun asiakirja luovutetaan postin palveluihin lähetystodistusta vastaan tässä pykälässä määrättyllä tavalla. Silloin, kun on kyse henkilöistä, joiden kotiosoite, asuinpaikka tai prosessiosoite Belgiassa tai ulkomailla ei ole tiedossa, haastemiestiedoksianto toimitetaan sen oikeudenkäyttöalueen yleiselle syyttäjälle, jonka tuomarin pitäisi olla tietoinen tai olla ollut tietoinen kyseisestä kanteesta; jos tuomarille ei ole toimitettu minkäänlaista kannetta, haastemiestiedoksianto toimitetaan sen oikeudenkäyttöalueen yleiselle syyttäjälle, jossa kantajalla on kotipaikka, tai jos kantajalla ei ole kotiosoitetta Belgiassa, Brysselin yleiselle syyttäjälle.

(...)

Haastemiestiedoksianto voidaan aina toimittaa henkilökohtaisesti, jos vastaanottaja löydetään Belgiasta.

Haastemiestiedoksianto ulkomaille tai yleiselle syyttäjälle ei hyväksytä, jos osapuoli, jonka nostaman kanteen johdosta tiedoksianto toimitetaan, on tiennyt tiedoksiannon vastaanottajan kotiosoitteen, asuinpaikan tai prosessiosoitteen Belgiassa tai tarvittaessa ulkomailla."

Korkein oikeus on todennut, että tältä osin kyse ei ole mahdollisesta tiedoksiannotavasta vaan yleisen oikeusjärjestyksen mukaisesta veloitteesta (korkein oikeus, ensimmäinen jaosto, 9.1.1997, R.W. 1997–1998, 811).

Jos tiedoksiannon vastaanottaja väittää, että vastapuoli on tiennyt esimerkiksi hänen asuinpaikkansa, ja vetoaa siksi sääntöön, jonka mukaan yleiselle syyttäjälle toimitettua tiedoksiantoa ei voida hyväksyä, hänen on todistettava väitteensä. Todistustaakka on näin ollen tiedoksiannon vastaanottajaosapuolella (Gentin pakkokeinotuomarin päätös, 18.3.2008, R.W. 2010–2011, 124).

- Haastemiestiedoksiantoa koskevat erityissäännöt (ks. oikeudenkäyntilain 41 ja 42 §)

- Asiakirjojen tiedoksiannot, joiden vastaanottajina olevilla henkilöillä on edunvalvoja, toimitetaan sekä vastaanottajille itselleen että edunvalvojan kotiosoitteeseen tai asuinpaikkaan sikäli kuin tiedoksianto liittyy edunvalvojan tehtävään (Siviililain (*Code civil, Burgerlijk Wetboek*) 499/12 §).

Viiteosoite: Viiteosoitteella (*adresse de référence, referentieadres*) tarkoitetaan tässä "joko sellaista luonnollisen henkilön pääasialliseksi asuinpaikaksi väestörekisteriin merkittyä osoitetta tai sellaista oikeushenkilön osoitetta, jossa on tämän luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön suostumuksella kirjoilla luonnollinen henkilö, jolla ei ole vakinaista asuinpaikkaa" (19. heinäkuuta 1991 annetun lain 1 §:n 2 momentti).

Henkilö, jolla ei ole vakinaista asuinpaikkaa, käyttää siis toisen henkilön kotiosoitetta. Henkilö, joka antaa toiselle luonnolliselle henkilölle luvan käyttää hänen kotiosoitettaan viiteosoitteena, mahdollistaa omaa hyötyä tavoittelematta sen, että asianomainen henkilö saa kaikki hänelle osoitetut asiakirjat (esimerkiksi postitse lähetetyt asiakirjat). Viiteosoite tekee niin ikään mahdolliseksi tiettyjen avustusten saamisen, sillä tietyt avustukset, kuten perhe-, työttömyys- ja sosiaaliavustukset, edellyttävät virallista osoitetta. (Toimeentulotuen (*revenu d'intégration sociale, leefloon*) saaminen ei kuitenkaan edellytä viiteosoitetta.

Seuraavat (ilman vakinaista kotiosoitetta tai asuinpaikkaa olevat) henkilöt voivat käyttää viiteosoitetta:

- henkilöt, jotka asuvat kulkuneuvossa (esimerkiksi veneessä, matkailuperävaunussa tai matkailuautossa) (asuinkäyttöön tarkoitetut asuntoautot pois lukien);
- henkilöt, jotka ovat poissa kunnan alueelta alle vuoden ajan opinto- tai työmatkojen takia;
- henkilöt, jotka kuuluvat asevoimien siviili- ja sotilashenkilöstöön ja jotka on sijoitettu ulkomailla olevaan varuskuntaan, ja heidän perheensä;
- henkilöt, joilla ei ole tai joilla ei enää ole asuntoa varojen riittämättömyyden tähden.

Viiteosoitteen myöntäjä voi olla sosiaalivirasto (Centre public d'aide sociale (CPAS), Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW)) tai luonnollinen henkilö.

Kun henkilöllä on käytössä viiteosoite, haastemies voi toimittaa kaikki tiedoksiannot asianomaiseen osoitteeseen erotuksena edellä kuvatasta ilmoitettuun prosessiosoitteeseen liittyvästä menettelytavasta: haastemies voi toimittaa prosessiosoitteeseen ainoastaan sellaiset asiakirjat, jotka koskevat sitä oikeudenkäyntiä/menettelyä, jota varten asianomainen prosessiosoite on ilmoitettu.

Haastemies ei kuitenkaan voi panna viiteosoitteessa täytäntöön ulosmittausta (osoitetta viiteosoitteena käyttävän henkilön saatavien perimiseksi), sillä viiteosoitetta käyttävän henkilön ei oleteta omistavan mitään viiteosoitteessa olevasta irtaimesta omaisuudesta.

b) Tiedoksianto

46 §:n 1 momentti [...]

"Kun tuomioistuimen kirjelmä toimitetaan paperimuodossa, posti toimittaa sen vastaanottajalle henkilökohtaisesti tai hänen kotiosoitteeseensa siten kuin 33–35 ja 39 §:ssä säädetään. Henkilö, jolle kirjelmä luovutetaan, allekirjoittaa ja päivää saantitodistuksen, jonka posti toimittaa takaisin lähettäjälle. Jos henkilö kieltäytyy allekirjoittamasta tai päiväämstä saantitodistusta, postivirkailija tekee tästä merkinnän saantitodistuksen alalaitaan.

Jos tuomioistuimen kirjelmää ei voida toimittaa vastaanottajalle henkilökohtaisesti tai vastaanottajan kotiosoitteeseen, postivirkailija jättää ilmoituksen käynnistään, minkä jälkeen kirjelmää säilytetään postitoimipaikassa kahdeksan päivän ajan. Vastaanottaja itse tai kirjallisen valtakirjan haltija voi noutaa kirjelmän tämän määräajan kuluessa.

Jos tuomioistuimen kirjelmän vastaanottaja on pyytänyt postinsa jälleenlähettämistä tai jos hän on pyytänyt, että hänen postinsa säilytetään postitoimipaikassa, kirjelmä lähetetään edelleen vastaanottajan ilmoittamaan osoitteeseen tai säilytetään hänen ilmoittamassaan osoitteessa vastaanottajan pyynnössä mainitun ajanjakson ajan.

Konkurssivelalliselle osoitettu kirjelmä luovutetaan konkurssipesän hoitajalle.

Kuningas vahvistaa 3–5 momentin soveltamistavat.

[...]

4 momentti: Oikeusasioista vastaava ministeri voi määrittää ne tiedoksiantamisen tavat ja säännöt, joita tuomioistuimen kirjelmän lähettämisessä on noudatettava. Mikäli määränpää on ulkomailla, tiedoksianto toimitetaan tuomioistuimen kirjelmän sijasta postitse kirjattuna kirjeenä, tämän kuitenkaan rajoittamatta kansainvälisissä sopimuksissa säädettyjä toimitustapoja ja 2 ja 3 §:n soveltamista.

Tuomioistuimen kirjelmällä suoritettavien tiedoksiantojen sijaan tiedoksiannot voidaan toteuttaa haastemiestiedoksiantoina, jos jokin kantajaosapuoli ilmaisee niin haluavansa joko ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäynnin aloittavassa tiedoksiantoasiakirjassa tai kanteessa tai kirjallisesti viimeistään silloin, kun asiaa käsitellään tuomarin edessä ensimmäisen kerran. Se osapuoli, jolle kuuluu näiden oikeustoimien vireillepano, esittää pyynnön haastemiestiedoksiantojen toteuttamisesta.

46/1 § Tiedoksianto osapuolelle, jota asianajaja edustaa 728, 729 tai 729/1 §:n mukaisesti ja joka ei ole tehnyt tuomioistuimen kansliaan 729/1 §:n mukaista ilmoitusta siitä, että asianajaja ei enää edusta asianomaista osapuolta, toimitetaan kyseiselle asianajajalle tavallisena kirjeenä."

Oikeudenkäyntilain 32 ter §:ssä vahvistetaan oikeudellinen kehys, joka koskee tiedonvälitystä ja tiedoksiantamista tiettyjen oikeusalan toimijoiden välillä.

6 Sallitaanko asiakirjojen sähköinen tiedoksianto (oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksianto sähköisten etäviestimien, kuten sähköpostin, suojatun verkkosovelluksen, faksin, tekstiviestin tms. välityksellä) siviilioikeudellisissa menettelyissä? Jos sallitaan, millaisissa menettelyissä tällaista tiedoksiantomenetelmää voidaan käyttää? Sovelletaanko tämän tiedoksiantomenetelmän käyttöön rajoituksia sen mukaan, millaiselle vastaanottajalle (esim. oikeusalan ammattilainen, oikeushenkilö, yritys tai muu elinkeinoelämän toimija) tiedoksianto on osoitettu?

Lähitulevaisuudessa otetaan käyttöön sähköinen haastemiestiedoksiantojärjestelmä. Tätä tarkoitusta varten on jo luotu oikeudellinen kehys, mutta se ei ole vielä tullut voimaan. Siviili- ja rikosoikeudellisia asioita hoitavat haastemiehet voivat vastaisuudessa itse päättää, toimittavatko he tiedoksiantonsa sähköisesti vai henkilökohtaisesti. Alueperiaate pysyy voimassa.

Käytännössä haastemiestiedoksianto toimitetaan viranomaisten määräämään oikeudenkäynnissä käytettävään sähköpostiosoitteeseen tai sähköiseen prosessiosoitteeseen. Voidakseen vastaanottaa tiedoksiannon sähköisen kotipaikkansa sähköpostiosoitteeseen vastaanottajan tulee antaa tähän tarkoitukseen nimenomainen suostumuksensa sähköisellä henkilökortillaan.

7 Sijaistiedoksianto

7.1 Salliiiko maanne laki muiden tiedoksiantomenetelmien käyttämisen silloin, kun asiakirjoja ei ole voitu toimittaa vastaanottajalle (esim. ilmoitus kotiosoitteeseen tai haastemiehelle, postitiedoksianto tai kuulutustiedoksianto).

Belgian lainsäädännössä säädetään useista asiakirjojen toimittamistavoista (ks. vastaus kysymykseen 5).

Oikeudenkäyntiasiakirjojen tavanomainen toimitustapa on haastemiehen tiedoksiantoasiakirjalla toteutettava haastemiestiedoksianto.

Oikeudenkäyntilain 32 §:ssä haastemiestiedoksianto määritellään ”asiakirjan alkuperäiskappaleen tai sen jäljennöksen luovutukseksi; tiedoksianto toteutetaan haastemiehen tiedoksiantoasiakirjalla tai tietyissä lakiin kirjatuihin tapauksissa niin kuin laissa on määrätty”.

Laissa kuitenkin määrätään, että tietyissä tapauksissa asiakirjat voidaan toimittaa pelkällä **tiedoksiannolla**.

Oikeudenkäyntilain 32 §:ssä tiedoksianto määritellään ”oikeudenkäyntiasiakirjan alkuperäiskappaleen tai sen jäljennöksen lähettämiseksi; tämä tapahtuu postitse taikka sähköpostitse oikeudenkäynnissä käytettävään sähköpostiosoitteeseen tai tietyissä lakiin kirjatuihin tapauksissa telefaksilla tai niin kuin laissa on määrätty”.

Oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 13. marraskuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1393/2007 14 artiklassa täsmennetään, että postitiedoksiannot on toimitettava ”kirjattuna kirjeenä vastaanottotodistusta tai vastaavaa käyttäen”.

1. Pääasialliset tiedoksiantotavat

a. Henkilökohtaisesti toimitettava haastemiestiedoksianto (oikeudenkäyntilain 33 ja 34 §)

Oikeudenkäyntilain 33 §:ssä todetaan seuraavaa: ”Haastemiestiedoksianto toimitetaan henkilökohtaisesti silloin, kun asiakirjan jäljennös luovutetaan vastaanottajalle itselleen. Henkilökohtainen tiedoksianto voidaan toimittaa vastaanottajalle missä tahansa paikassa, josta haastemies tavoittaa asianomaisen henkilön. Jos vastaanottaja kieltäytyy vastaanottamasta asiakirjan jäljennöstä, haastemies tekee kieltäytymisestä merkinnän alkuperäiskappaleeseen ja tiedoksianto katsotaan henkilökohtaisesti toimitetuksi.”

Oikeudenkäyntilain 34 §:ssä todetaan lisäksi seuraavaa: ”Oikeushenkilölle toimitettava haastemiestiedoksianto katsotaan henkilökohtaisesti toimitetuksi silloin, kun asiakirjan jäljennös luovutetaan elimelle tai asiamiehelle, jolla on lain, perussääntöjen taikka laillisen valtuutuksen nojalla valtuudet edustaa asianomaista oikeushenkilöä oikeudessa, myös muiden tahojen ohella”.

b. Haastemiestiedoksianto kotiosoitteeseen (oikeudenkäyntilain 35 §)

Oikeudenkäyntilain 35 §:ssä säädetään seuraavaa: ”Jos haastemiestiedoksiantoa ei voida toimittaa henkilökohtaisesti, se toimitetaan vastaanottajan kotiosoitteeseen tai, jos kotiosoitetta ei ole, hänen asuinpaikkaansa ja, jos kyseessä on oikeushenkilö, oikeushenkilön päätoimipaikkaan tai hallintopaikkaan. Asiakirjan jäljennös luovutetaan vastaanottajan sukulaiselle, puolisolle, asiamiehelle tai työntekijälle. Jäljennöstä ei voida luovuttaa alle 16-vuotiaalle lapselle. [...]”

Oikeudenkäyntilain 36 §:n mukaan kotipaikka on ”paikka, joka on merkitty väestörekisteriin henkilön pääasialliseksi kotipaikaksi”, kun taas asuinpaikka on ”mikä tahansa muu paikka, kuten rakennus, jossa henkilö pitää toimistoa tai jossa hän harjoittaa liike- tai teollisuustoimintaa”.

c. Haastemiestiedoksiannon toimittaminen jättämällä tiedoksiantoasiakirjan jäljennös (oikeudenkäyntilain 38 §:n 1 momentti)

Oikeudenkäyntilain 38 §:n 1 momentissa säädetään, että mikäli haastemiestiedoksiantoa ei ole voitu toimittaa henkilökohtaisesti tai vastaanottajan kotiosoitteeseen, ”haastemiestiedoksianto toimitetaan niin, että haastemies jättää tiedoksiantoasiakirjan jäljennöksen suljetussa kirjekuoreen vastaanottajan kotiosoitteeseen tai, jos kotiosoitetta ei ole, vastaanottajan asuinpaikkaan”. Kirjekuoreen on merkittävät määrätty tiedot, joista säädetään oikeudenkäyntilain 44 §:n 1 momentissa.

Oikeudenkäyntilain 38 §:n 1 momentissa todetaan lisäksi seuraavaa: ”Viimeistään ensimmäisenä työpäivänä tiedoksiantoasiakirjan tiedoksiantamisen jälkeen haastemies lähettää joko vastaanottajan kotiosoitteeseen tai, jos kotiosoitetta ei ole, tämän asuinpaikkaan postitse kirjatun kirjeen, joka on varustettu hänen allekirjoituksellaan. Kirjeessä mainitaan asiakirjan toimituspäivämäärä ja -kellonaika ja ilmoitetaan, että vastaanottaja tai kirjallisen valtakirjan haltija voi noutaa tiedoksiantoasiakirjan jäljennöksen haastemiehen toimistosta viimeistään kolmen kuukauden kuluessa haastetiedoksiannosta.”

d. b. Prosessiosoitteen ilmoittaminen (oikeudenkäyntilain 39 §)

Oikeudenkäyntilain 39 §:ssä todetaan, että ”jos vastaanottaja on ilmoittanut prosessiosoitteeseen asiamiehensä osoitteen, haastemiestiedoksiannot ja tiedoksiannot voidaan toimittaa asianomaiseen osoitteeseen. Jos jäljennös luovutetaan prosessiosoitteeseen asiamiehelle, haastemiestiedoksianto katsotaan toimitetuksi henkilökohtaisesti. Asiakirjaa ei voida enää antaa tiedoksi prosessiosoitteeseen, jos asiamies on kuollut, jos hänen kotipaikkansa ei enää ole asianomaisessa osoitteessa tai jos hän on lakannut harjoittamasta asianomaista toimintaa.”

2. Tiedoksianto kirjattuna saantitodistuskirjeenä

Jos asiakirja toimitetaan kirjattuna saantitodistuskirjeenä, mutta asiakirjan vastaanottajaa ei löydetä kirjeeseen merkitystä osoitteesta, asianomaiseen osoitteeseen jätetään käynti-ilmoitus. Tässä tapauksessa lähetyksen voidaan noutaa ilmoitukseen merkitystä paikasta taikka postipalvelun ja vastaanottajan sopimasta paikasta 15 päivän kuluessa postivirkailijan käynnistä (käyntipäivää ei lasketa ajanjaksoon mukaan).

7.2 Jos muita menetelmiä käytetään, milloin tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen?

Jos asiakirja toimitetaan kirjattuna saantitodistuskirjeenä, mutta asiakirjan vastaanottajaa ei tavoiteta kirjeeseen merkitystä osoitteesta, asianomaiseen osoitteeseen jätetään käynti-ilmoitus. Tässä tapauksessa lähetyksen voidaan noutaa ilmoitukseen merkitystä paikasta taikka postipalvelun ja vastaanottajan sopimasta paikasta 15 päivän kuluessa postivirkailijan käynnistä (käyntipäivää ei lasketa ajanjaksoon mukaan).

Kun asiakirja toimitetaan **haastemiestiedoksiannona**, tiedoksiantoasiakirjaan on merkittävä tiedoksiantopäivä (oikeudenkäyntilain 43 §).

Kun asiakirja toimitetaan **tiedoksiannona**, Belgiassa sovelletaan kahden päivämäärän järjestelmää.

Päivämäärä, joka asiakirjan lähettäjän on otettava huomioon, on eri kuin päämäärä, joka asiakirjan vastaanottajan on otettava huomioon.

Lähettäjän näkökulmasta tiedoksiantopäiväksi katsotaan asiakirjan lähetyspäivä.

Belgian oikeudenkäyntilain 53bis §:ssä todetaan, että ellei laissa toisin säädetä, vastaanottajaan sovellettavat määräajat alkavat kuluu seuraavana päivänä sen jälkeen, kun kirjelmä on toimitettu vastaanottajan kotiosoitteeseen tai tarvittaessa hänen asuinpaikkaansa tai prosessiosoitteeseensa.

7.3 Jos yksi mahdollinen menetelmä on asiakirjojen jättäminen tiettyyn paikkaan (esim. postiin), miten asia saatetaan vastaanottajan tietoon?

Haastemiestiedoksiannon toimittaminen jättämällä tiedoksiantoasiakirjan jäljennös, ks. edellä Haastemiestiedoksiannon toimittaminen jättämällä tiedoksiantoasiakirjan jäljennös (oikeudenkäyntilain 38 §:n 1 momentti).

7.4 Mitkä ovat seuraukset, jos vastaanottaja kieltäytyy vastaanottamasta asiakirjoja? Katsotaanko asiakirjat tosiasiallisesti tiedoksiannetuiksi, jos vastaanottajalla ei ollut laillista perustetta kieltäytyä niiden vastaanottamisesta?

Kun asiakirja toimitetaan **haastemiestiedoksiantona**, vastaanottaja ei voi vastustaa tiedoksiannamista muutoin kuin edellä mainitun asetuksen (EY) N:o 1393/2007 5 ja 8 artiklassa mainitun kieltäytymisperusteiden nojalla (käännösvaatimus).

Niiden asiakirjojen osalta, jotka toimitetaan **tiedoksiantona**, Belgian oikeudenkäyntilain 53bis §:ssä todetaan, että ellei laissa toisin säädetä, vastaanottajaan sovellettavat määräajat alkavat kuluu seuraavana päivänä sen jälkeen, kun kirjelmä on **toimitettu** vastaanottajan kotiosoitteeseen tai tarvittaessa hänen asuinpaikkaansa tai prosessiosoitteeseensa. Vastaanottaja ei näin ollen voi vastustaa tiedoksiannantoa, joka toimitetaan kirjattuna saantitodistuskirjeenä. Kirjattuna saantitodistuskirjeenä toimitetun tiedoksiannon vastaanottaja voi kuitenkin myöhemmin kiistää tiedoksiannon pätevyuden osoittamalla, että hänellä ei ollut kotiosoitetta, asuinpaikkaa eikä prosessiosoitetta kirjattuun kirjeeseen merkityssä osoitteessa. Haastemiehen tiedoksiantoasiakirjana toimitettava haastemiestiedoksiannossa tiedoksiannon toimittava haastemies tarkistaa vastaanottajan osoitteen luonnollisista henkilöistä pidettävästä kansallisesta rekisteristä. Kirjattuna kirjeenä toimitetun tiedoksiannon päivämäärää ei sitä paitsi voida välttämättä pitävästi vahvistaa, jos vastaanottaja ei ole päivännyt ja allekirjoittanut saantitodistusta sinä hetkenä, jona kirjattu kirje on (ensimmäistä kertaa) toimitettu hänen kotiosoitteeseensa, asuinpaikkaansa taikka prosessiosoitteeseensa. Haastemiestiedoksiannon päivämäärä merkitään sitä vastoin aina tiedoksiantoasiakirjaan.

Tämän lisäksi edellä mainitun asetuksen (EY) N:o 1393/2007 valmistelutyöstä ja erityisesti komission 11. heinäkuuta 2005 esittämästä ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 29. toukokuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1348/2000 muuttamisesta käy ilmi, että 14 artiklan muuttamisen tarkoituksena oli ottaa käyttöön ”postitiedoksiantoja koskeva sääntö, jota sovelletaan kaikkiin jäsenvaltioihin [säättämällä] yhtenäisestä vaatimuksesta (kirjattu kirje ja vastaanottotodistus tai vastaava) [...]”. Tämä vaatimus takaa sen, että vastaanottaja on saanut asiakirjan ja että siitä on riittävä todiste.” Saantitodistusta koskevalla vaatimuksella pyritään näin ollen takaamaan osapuolten oikeusvarmuus. Näiden valmistelutöiden mukaan vastaanottajan ei voitaisi vahvistaa ”saaneen” asiakirjaa, ellei hän ole allekirjoittanut saantitodistusta. Belgian oikeudenkäyntilain 53bis §:ään kirjattu ratkaisu viittaisi kuitenkin siihen, että tiedoksianto on suoritettu silloin, kun asiakirja on ”toimitettu” vastaanottajan kotiosoitteeseen, asuinpaikkaan tai prosessiosoitteeseen ilman, että asiakirjan tosiasiallinen luovuttaminen ja saantitodistuksen allekirjoittaminen olisivat välttämättömiä.

8 Postitiedoksianto ulkomailta (tiedoksiantoasetuksen 14 artikla)

8.1 Jos posti toimittaa ulkomailta lähetetyn asiakirjan maassanne olevalle vastaanottajalle tilanteessa, jossa edellytetään saantitodistusta (tiedoksiantoasetuksen 14 artikla), toimittaako posti asiakirjan ainoastaan vastaanottajalle itselleen vai saako se postinjakelua koskevien kansallisten sääntöjen mukaan luovuttaa asiakirjan myös samassa osoitteessa asuvalle toiselle henkilölle?

Postipalvelun sääntelyä koskevan 27. huhtikuuta 2007 annetun kuninkaan asetuksen 1 §:ssä todetaan, että rekisteröityjä postilähetyksiä ovat kirjatut postilähetykset ja vakuutetut postilähetykset.

Periaatteessa saantitodistusta edellyttävä kirjattu lähetyks voidaan luovuttaa ainoastaan vastaanottajalle sen jälkeen, kun hänen henkilöllisyytensä on varmistettu ja hän on allekirjoittanut saantitodistuksen (ks. sitä vastoin edellä mainitun 27. huhtikuuta 2007 annetun kuninkaan asetuksen 30, 53 ja 54 §). Edellä mainitun 27. huhtikuuta 2007 annetun kuninkaan asetuksen 57 §:ssä kuitenkin todetaan, että ”rekisteröidyt postilähetykset, joiden nimitiedoissa mainitaan henkilö, jonka luona vastaanottajalla on prosessiosoite, voidaan luovuttaa kyseiselle henkilölle”.

Edellä mainitun 27. huhtikuuta 2007 annetun kuninkaan asetuksen 62 §:ssä täsmennetään, että ”seuroille, yhdistyksille, elimille, yrityksille ja kaikenlaisille muille yhteisöille osoitettujen kirjeiden vastaanottajiksi katsotaan ne henkilöt, jotka voivat yleislainsäädännön sääntöjen mukaan ottaa vastaan tällaisia kirjeitä”.

Edellä mainitun 27. huhtikuuta 2007 annetun kuninkaan asetuksen 58 §:ssä säädetään, että ”alle 15-vuotiaille alaikäisille lapsille osoitetut rekisteröidyt postilähetykset luovutetaan henkilöille, jotka ovat lasten huoltajia tai joiden hoidossa lapset ovat”.

Edellä mainitun 27. huhtikuuta 2007 annetun kuninkaan asetuksen 65 §:n mukaan kirjatut lähetykset ”voidaan luovuttaa [...] vastaanottajan asiamiehelle [...], jos asiamies esittää postiin valtakirjan, jossa todetaan virallisesti, että hänellä on valtuudet noutaa postilähetykset”.

8.2 Miten tiedoksiantoasetuksen 14 artiklan mukainen asiakirjojen tiedoksianto toisesta jäsenvaltiosta tapahtuu (mahdollisuuksien mukaan postinjakelua koskevia kansallisia sääntöjäänne noudattaen, ks. edellinen kysymys), jos toimitusosoitteessa ei tavoiteta vastaanottajaa eikä ketään muutakaan valtuutettua henkilöä?

Postilähetykset toimitetaan niihin merkittyyn osoitteeseen, paitsi jos niissä on ilmeinen virhe (esimerkiksi jos kadunnimi on kirjoitettu epäselvästi, asunnon numero on väärä tai postinumero on selvästi väärä).

Jos vastaanottajaa ei tavoiteta lähetykseen merkitystä osoitteesta, kirjattua lähetyksiä ei luovuteta, paitsi jos vastaanottaja on itse pyytänyt, että postilähetykset toimitetaan johonkin toiseen osoitteeseen edelleenlähetyksenä (postipalvelun sääntelyä koskevan 27. huhtikuuta 2007 annetun kuninkaan asetuksen 51 §).

8.3 Varaako posti tietyn ajan asiakirjojen noutamista varten ennen kuin se palauttaa ne lähettäjälle sillä perusteella, että vastaanottajaa ei ole tavoitettu? Jos varaa, miten vastaanottajalle saadaan tieto siitä, että hänelle on saapunut kirje, joka on noudettavissa postista?

Postipalvelun sääntelyä koskevan 27. huhtikuuta 2007 annetun kuninkaan asetuksen 60 §:ssä todetaan seuraavaa: ”jos rekisteröityjen lähetysten toimittaminen kotiosoitteeseen ei ole onnistunut, kotiosoitteeseen jätetään asiasta ilmoitus. Tässä tapauksessa postilähetykset [...] voidaan noutaa ilmoitukseen merkitystä paikasta taikka [postipalvelun] ja vastaanottajan sopimasta paikasta 15 päivän kuluessa postivirkailijan käynnistä (käyntipäivää ei lasketa ajanjaksoon mukaan)”.

Edellä mainitun 27. huhtikuuta 2007 annetun kuninkaan asetuksen 66 §:ssä todetaan, että ”postilähetykset, joita ei ole voitu toimittaa vastaanottajalle, palautetaan lähettäjälle [...]”. Kirjatut lähetykset ja kirjat on aina palautettava”.

9 Laaditaanko tiedoksiannosta kirjallinen todistus?

Oikeudenkäyntilain 43 §:ssä täsmennetään haastemiestiedoksiannon osalta, että henkilön, jolle jäljennös luovutetaan, on allekirjoitettava alkuperäiskappale. Jos hän kieltäytyy allekirjoittamasta, haastemies tekee kieltäytymisestä merkinnän tiedoksiantoasiakirjaan. Haastemiestiedoksiannosta on näin ollen aina olemassa todistus. Haastemiehen antamaa ilmoitusta on hyvin vaikea kiistää.

Muista tiedoksiannoista on luonnollisesti olemassa kirjallinen todistus sikäli kuin tiedoksianto on toimitettu kirjattuna kirjeenä. Lisäksi oikeudenkäyntilain 46 §:ssä säädetään, että tuomioistuimen kirjelmä on varustettava saantitodistuksella. Todistus säilytetään osana menettelyn asiakirja-aineistoa.

10 Mitä tapahtuu, jos asiakirjan vastaanottaja ei saa asiakirjaa tai jos tiedoksianto on tapahtunut säännösten vastaisesti (asiakirja on esimerkiksi toimitettu sivulliselle)? Voiko tiedoksianto silti olla pätevä (voidaanko säännösten rikkominen korjata) vai täytyykö asiakirja antaa uudelleen tiedoksi?

Yleensä on hyvin epätodennäköistä, ettei vastaanottaja saisi asiakirjaa, sillä Belgian lainsäädännössä käytetään henkilökohtaisesti toimitettavaa haastemiestiedoksiannantoa. Tämä tarkoittaa sitä, että haastemies luovuttaa jäljennöksen vastaanottajalle henkilökohtaisesti. Laissa säädetään kuitenkin tapauksista, joissa asiakirja annetaan tiedoksi sivulliselle (oikeudenkäyntilain 35 §) tai jätetään johonkin osoitteeseen (38 §). Näissä tapauksissa haastemiestiedoksianto on täysin pätevä, vaikka sitä ei olekaan toimitettu henkilökohtaisesti. Henkilö, joka on oikeudenkäyntilain 35 §:n mukaisesti laillisesti

kuitannut tiedoksiantoasiakirjan saantitodistuksen mutta, ei välitä sitä tai ilmoita siitä vastaanottajalle, voi joutua toiminnastaan siviilioikeudelliseen vastuuseen. Tämä säännös on käytännössä erittäin tehokas.

Tiedoksiantoihin liittyviä lain rikkomisia ei kuitenkaan voida sulkea pois (tiedoksiantoasiakirjasta voi esimerkiksi puuttua tiettyjä tietoja). Sääntöjenvastaisesta tiedoksiannosta aiheutuvana menettelyllisenä seuraamuksena on oikeudenkäyntiasiakirjojen mitättömyys. Mitättömyyttä koskevat säännöt on esitetty oikeudenkäyntilain 860–866 §:ssä.

Lisäksi on huomautettava, että mitättömyyden aiheuttanut henkilö voi joutua asiasta vastuuseen, jos käy ilmi, että mitättömyys johtuu hänen virheestään.

11 Maksaako asiakirjan tiedoksianto ja jos maksaa, niin kuinka paljon?

Haastemies perii työstään korvauksen. Näitä korvauksia säännellään oikeudenkäyntilain 522 §:n 1 momentissa.

Tarkat tariffit, joita on noudatettava, on vahvistettu 30. marraskuuta 1976 annetussa kuninkaan asetuksessa, jossa määrätään haastemiesten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa suorittamiin toimiin sovellettavasta tariffista sekä tiettyjen avustusten tariffista (ks.:

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&cn=1976113030&table_name=loi).

Päivitetty viimeksi: 19/12/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.